

تاریخ بازنگری: ۹۸/۰۶/۲۳

(برای یک جلسه از درس، برای مثال ۳ ساعت از کلاس درس در یک هفته)

نام درس: تضمین و کنترل کیفی روشهای تصویربرداری پزشکی	گروه آموزشی:	مقطع و رشته‌ی تحصیلی:	دانشکده:
تعداد واحد: ۳ (۲ واحد نظری - ۱ واحد عملی)			
پیش نیاز: فیزیک پرتوشناسی تشخیصی، تصویربرداری با امواج فراصوتی در پزشکی، اصول فیزیکی سیستم های توموگرافی کامپیوتری (سی تی اسکن)، اصول فیزیکی سیستم های تصویربرداری MRI			
زمان برگزاری کلاس: روز: یکشنبه	ساعت: ۱۰-۱۳	مکان برگزاری: کلاس ۲- بیمارستان شهدا	
تعداد دانشجویان: ۲۶	مسئول درس: دکتر خضولو		

شرح درس:

آشنایی با تعاریف و مفاهیم مدیریت کیفی، کنترل کیفی و ضمانت کیفی و معرفی اصول و روش های انجام آزمون های کنترل کیفی وسایل و سیستم های مختلف تصویربرداری پزشکی از تاریخخانه و فرایند ظهور و ثبوت و دستگاه های ظهور و ثبوت اتوماتیک تا کنترل کیفی دستگاههای رادیوگرافی و ماموگرافی و فلوروسکوپی و سیستم های پیشرفته تصویربرداری از جمله سونوگرافی CT SCAN و MRI و بیان استانداردها و حدود مجاز پارامتر های ارزیابی شده.

هدف کلی:

مدیریت کیفی و عناوین مرتبط با آن از جمله تضمین کیفیت (QA) و کنترل کیفی (QC) از اهمیت زیادی در بخشهای تصویربرداری پزشکی برخوردارند. امروزه سازمانهای بین المللی و نظارتی دولتی در کشورها، بر تضمین عملکرد صحیح دستگاههای تصویربرداری پزشکی به هنگام کار و کنترل و بازبینی صحیح و دوره‌ای عملکرد آنها تأکید دارند. امروزه روشهای انجام آزمونهای فوق بخوبی مستندسازی و استاندارد شده است. کارشناسان رادیولوژی در مراکز مختلف تصویربرداری پزشکی باید با آزمونهای فوق آشنایی داشته و در بررسی های اولیه و انجام آزمونهای فوق با متخصصین فیزیک پزشکی (گرایش تصویربرداری) در این زمینه همکاری نمایند.

اهداف رفتاری جلسه اول:

در پایان درس از فراگیر انتظار می رود:

- انواع آزمونهای دستگاههای تصویربرداری را ذکر نماید. (هدف شناختی)
- انواع آزمونهای دستگاههای تصویربرداری را توضیح کند. (هدف شناختی)
- کنترل کیفی و تضمین کیفی را توضیح دهد. (هدف شناختی)

جدول زمان بندی ارائه‌ی مطالب

ارزشیابی	حیطه هدف	شیوه‌ی تدریس	رئوس مطالب	موضوع درس	جلسه ۱
پرسش- کوئیز	شناختی	وایت بورد - اسلاید	۱- انواع آزمونهای دستگاههای تصویربرداری شامل : آزمون بحرانی ، آزمون پذیرش ، آزمون تعمیر ، آزمون دوره ای ۲- تعریف کنترل کیفی (QC) ۳- تعریف تضمین کیفی (QA)	مقدمه‌ای بر کنترل کیفی	

اهداف رفتاری جلسه دوم:

در پایان درس از فراگیر انتظار می رود:

- پارامترهای کیفیت تصویر را ذکر نماید. (هدف شناختی)
- قدرت تفکیک فضایی ، قدرت تفکیک کنتراست و نویز و روش اندازه گیری آن را توضیح دهد. (هدف شناختی)

جدول زمان بندی ارائه‌ی مطالب

ارزشیابی	حیطه هدف	شیوه‌ی تدریس	رئوس مطالب	موضوع درس	جلسه ۲
پرسش- کوئیز	شناختی	وایت بورد- اسلاید	۱- مکانیسم تشکیل تصویر در رادیولوژی ۲- قدرت تفکیک فضایی تصویر و عوامل موثر بر آن ۳- قدرت تفکیک اجسام با کنتراست کم و عوامل موثر بر آن ۴- نویز و عوامل تاثیر گذار بر روی آن	پارامترهای کیفیت تصویر	

اهداف رفتاری جلسه سوم:

در پایان درس از فراگیر انتظار می رود:

- آزمونهای کنترل کیفی خروجی اشعه ایکس را نام برده و روش اندازه گیری آنها را توضیح دهد (هدف شناختی)

جدول زمان بندی ارائه‌ی مطالب

ارزشیابی	حیطه هدف	شیوه‌ی تدریس	رئوس مطالب	موضوع درس	جلسه ۳
پرسش-کویز	شناختی	وایت بورد-اسلاید	۱- آزمونهای کنترل کیفی خروجی اشعه ایکس شامل: مشخصات لامپ مشخصات دستگاه FSD صحت منطبق بودن میدان اشعه با میدان نوری شدت نور کولیماتور آزمون صحت ولتاژ - تکرار پذیری ولتاژ آزمون صحت زمان- آزمون تکرار پذیری زمان آزمون تکرار پذیری خروجی خطی بودن خروجی نسبت به زمان خطی بودن خروجی نسبت به میلی آمپر آزمون کالیبراسیون خروجی آزمون نشت	کنترل کیفی دستگاههای رادیوگرافی ۱	

اهداف رفتاری جلسه چهارم:

در پایان درس از فراگیر انتظار می رود:

- آزمونهای کنترل کیفی مربوط به کیفیت تصویر را نام برده و روش اندازه گیری آنها را توضیح دهد (هدف شناختی)

جدول زمان بندی ارائه‌ی مطالب

ارزشیابی	حیطه هدف	شیوه‌ی تدریس	رئوس مطالب	موضوع درس	جلسه ۴
پرسش-کویز	شناختی	وایت بورد-اسلاید	۱- آزمونهای مربوط به کیفیت تصویر شامل: آزمون HVL آزمون عمود بودن میدان پرتو بر فیلم آزمون یکنواختی گرید آزمون قدرت تفکیک کنتراست پایین آزمون قدرت تفکیک کنتراست بالا	کنترل کیفی دستگاههای رادیوگرافی ۲	

اهداف رفتاری جلسه پنجم:

در پایان درس از فراگیر انتظار می رود:

- آزمونهای کنترل کیفی مربوط به سیستم اتوماتیک کنترل اکسپوژر را نام برده و روش اندازه گیری آنها را توضیح دهد (هدف شناختی)

جدول زمان بندی ارائه‌ی مطالب

ارزشیابی	حیطه هدف	شیوه‌ی تدریس	رئوس مطالب	موضوع درس	جلسه ۵
پرسش- کويز	شناختی	اسلاید - عملی	۱- آزمونهای مربوط به سیستم اتوماتیک اکسپوژر (AEC) دستگاههای دیجیتال شامل: آزمون دانسیته استاندارد سیستم آزمون تکرار پذیری سیستم AEC آزمون دقت عملکرد زمانسنج آزمون عملکرد سیستم در kVp متفاوت آزمون عملکرد سیستم در ضخامت متفاوت بافت آزمونهای بصری	کنترل کیفی دستگاههای رادیوگرافی ۳	

اهداف رفتاری جلسه ششم:

در پایان درس از فراگیر انتظار می رود:

- روش تشکیل تصویر در سی تی اسکن را شرح دهد (هدف شناختی)
- پارامترهای کیفیت تصویر را نام برده و عوامل تاثیر گذار بر روی آن را شرح دهد. (هدف شناختی)
- پارامترهای دوزیمتریک در سی تی اسکن را شرح دهد و روش اندازه گیری آن را توضیح دهد. (هدف شناختی)
-
-

جدول زمان بندی ارائه‌ی مطالب

ارزشیابی	حیطه هدف	شیوه‌ی تدریس	رئوس مطالب	موضوع درس	جلسه ۶
پرسش- کويز	شناختی	وایت بورد	۱- مکانیزم تصویربرداری آگزیال - تصویربرداری هلیکال (اسپیرال) ۲- الگوریتم های بازسازی Filter Back Projection و الگوریتم Iterative ۳- پارامترهای موثر بر کیفیت تصویر و دوز بیمار در سی تی اسکن ۴- شاخصهای دوز در سی تی اسکن	مقدمه ای بر اصول تصویربرداری سی تی اسکن و مفاهیم آن	

اهداف رفتاری جلسه هفتم:

در پایان درس از فراگیر انتظار می رود:

- آزمونهای کنترل کیفی خروجی اشعه ایکس سی تی را نام برده و روش اندازه گیری آنها را توضیح دهد (هدف شناختی)

جدول زمان بندی ارائه ی مطالب

ارزشیابی	حیطه هدف	شیوه ی تدریس	رئوس مطالب	موضوع درس	جلسه ۷
پرسش- کویز	شناختی	وایت بورد	۱- آزمونهای مربوط به خروجی تیوب اشعه ایکس شامل: مشخصات لامپ مشخصات دستگاه آزمون صحت ولتاژ- تکرار پذیری ولتاژ آزمون صحت زمان- آزمون تکرار پذیری زمان آزمون نشت آزمون HVL	آزمونهای کنترل کیفی سی تی اسکن ۱	

اهداف رفتاری جلسه هشتم:

در پایان درس از فراگیر انتظار می رود:

- آزمونهای کنترل کیفی شاخص دوز سی تی (CTDI) را نام برده و روش اندازه گیری آنها را توضیح دهد (هدف شناختی)

جدول زمان بندی ارائه ی مطالب

ارزشیابی	حیطه هدف	شیوه ی تدریس	رئوس مطالب	موضوع درس	جلسه ۸
پرسش- کویز	شناختی	وایت بورد	۱- آزمونهای مربوط به شاخص دوز سی تی (CTDI) در هوا و فانتوم شامل: آزمون تغییرات CTDI در فانتوم برای اسکن آگزیکال آزمون CTDI در هوا در اسکن آگزیکال آزمون تغییرات CTDI در هوا در ضخامت اسلایسهای مختلف آزمون تغییرات CTDI در هوا در kVp های مختلف آزمون تغییرات CTDI در هوا در mA مختلف آزمون تغییرات CTDI در هوا در زمان های اسکن مختلف آزمون تغییرات CTDI در فانتوم برای اسکنهای هلیکال آزمون اندازه گیری CTDI vol در اسکن هلیکال آزمون ضخامت موثر اسلایس در اسکن هلیکال و آگزیکال	آزمونهای کنترل کیفی سی تی اسکن ۲	

اهداف رفتاری جلسه نهم:

در پایان درس از فراگیر انتظار می رود:

- آزمونهای کنترل کیفی CT Number را نام برده و روش اندازه گیری آنها را توضیح دهد (هدف شناختی)

جدول زمان بندی ارائه ی مطالب

ارزشیابی	حیطه هدف	شیوه ی تدریس	رئوس مطالب	موضوع درس	جلسه ۹
پرسش - کويز	شناختی	وایت بورد	۱- آزمونهای مربوط به CT Number شامل : آزمون صحت CT Number آزمون صحت CT Number در موقعیتهای مختلف بیمار آزمون صحت CT Number در ضخامتهای مختلف بیمار آزمون صحت CT Number در الگوریتهای بازسازی متفاوت آزمون صحت CT Number در ضخامت اسلایدهای مختلف اسکن یکنواختی CT Number خطی بودن CT Number	آزمونهای کنترل کیفی سی تی اسکن ۳	

اهداف رفتاری جلسه دهم:

در پایان درس از فراگیر انتظار می رود:

- آزمونهای کنترل کیفی کیفیت تصویر سی تی را نام برده و روش اندازه گیری آنها را توضیح دهد (هدف شناختی)

جدول زمان بندی ارائه ی مطالب

ارزشیابی	حیطه هدف	شیوه ی تدریس	رئوس مطالب	موضوع درس	جلسه ۱۰
پرسش - کويز	شناختی	اسلاید - عملی	۱- آزمونهای مربوط به کیفیت تصویر شامل : آزمون سطح نویز آزمون قدرت تفکیک کنتراست پایین آزمون قدرت تفکیک کنتراست بالا	آزمونهای کنترل کیفی سی تی اسکن ۴	

اهداف رفتاری جلسه یازدهم:

در پایان درس از فراگیر انتظار می رود:

- آزمونهای مکانیکی کنترل کیفی سی تی را نام برده و روش اندازه گیری آنها را توضیح دهد (هدف شناختی)

جدول زمان بندی ارائه ی مطالب

ارزشیابی	حیطه هدف	شیوه ی تدریس	رئوس مطالب	موضوع درس	جلسه ۱۱
پرسش- کوئیز	شناختی	اسلاید - عملی	۱- آزمونهای مکانیکی دستگاه سی تی اسکن شامل : آزمون صحت زاویه گنتری آزمون صحت حرکت تخت و تکرار پذیری آن آزمون صحت حرکت تخت و تکرار پذیری آن در اسکن هلیکال آزمون صحت هم راستایی لیزر با اشعه ایکس آزمون صحت نقطه صفر لیزرهای افقی و عمودی با نقطه صفر تصویر آزمون صحت ابزار اندازه گیر فاصله در تصویر آزمونهای بصری	آزمونهای کنترل کیفی سی تی اسکن ۵	

اهداف رفتاری جلسه دوازدهم:

در پایان درس از فراگیر انتظار می رود:

- آزمونهای کنترل کیفی خروجی اشعه ایکس در فلوروسکوپی را نام برده و روش اندازه گیری آنها را توضیح دهد (هدف شناختی)

جدول زمان بندی ارائه ی مطالب

ارزشیابی	حیطه هدف	شیوه ی تدریس	رئوس مطالب	موضوع درس	جلسه ۱۲
پرسش- کوئیز	شناختی	وابست بورد	۱- آزمونهای کنترل کیفی خروجی اشعه ایکس شامل : مشخصات لامپ مشخصات دستگاه صحت FSD - صحت کولیماتور آزمون صحت و تکرار پذیری ولتاژ در حالت رادیوگرافی و فلورو سکوپ آزمون صحت و تکرار پذیری زمان آزمون خروجی و آهنگ دوز فلوروسکوپی در هوا در فاصله $II=30\text{ cm}$ آزمون تکرار پذیری خروجی آزمون عملکرد زمانسج قطع کننده آزمون HVL در حالت رادیوگرافی و فلورو سکوپ آزمون نشت	کنترل کیفی سیستم های فلوروسکوپی ۱	

اهداف رفتاری جلسه سیزدهم:

در پایان درس از فراگیر انتظار می رود:

- آزمونهای کنترل کیفی سیستم AEC و کیفیت تصویر در فلوروسکوپی را نام برده و روش اندازه گیری آنها را توضیح دهد (هدف شناختی)

جدول زمان بندی ارائه ی مطالب

ارزشیابی	حیطه هدف	شیوه ی تدریس	رئوس مطالب	موضوع درس	جلسه ۱۳
پرسش- کوئیز	شناختی	اسلاید- عملی	۱- آزمونهای مربوط به سیستم اتوماتیک اکسپوژر (AEC) دستگاههای دیجیتال شامل: آزمون دانسیته استاندارد سیستم آزمون تکرار پذیری سیستم AEC آزمون دقت عملکرد زمانسنج آزمون عملکرد سیستم در kVp متفاوت آزمون عملکرد سیستم در ضخامت متفاوت بافت آزمونهای بصری ۲- آزمونهای مربوط به کیفیت تصویر شامل: آزمون عمود بودن میدان پرتو بر فیلم آزمون قدرت تفکیک کنتراست پایین آزمون قدرت تفکیک کنتراست بالا	کنترل کیفی سیستمهای فلوروسکوپی ۲	

اهداف رفتاری جلسه چهاردهم:

در پایان درس از فراگیر انتظار می رود:

- آزمونهای کنترل کیفی سیستمهای تصویربرداری دندانپزشکی را نام برده و روش اندازه گیری آنها را توضیح دهد (هدف شناختی)

جدول زمان بندی ارائه ی مطالب

ارزشیابی	حیطه هدف	شیوه ی تدریس	رئوس مطالب	موضوع درس	جلسه ۱۴
پرسش- کویز	شناختی	اسلاید- عملی	۱- مشخصات لامپ ۲- مشخصات دستگاه ۳- صحت FSD ۴- منطبق بودن میدان اشعه با میدان نوری ۵- شدت نور کولیماتور ۶- آزمون صحت ولتاژ ۷- تکرار پذیری ولتاژ ۸- آزمون صحت زمان ۹- آزمون تکرار پذیری زمان ۱۰- آزمون تکرار پذیری خروجی ۱۱- خطی بودن خروجی نسبت به زمان ۱۲- خطی بودن خروجی نسبت به میلی آمپر ۱۳- آزمون HVL ۱۴- آزمون نشت	آزمون کنترل کیفی دستگاه پانورکس و سفالومتری آزمون کنترل کیفی تک دندان	

اهداف رفتاری جلسه پانزدهم:

در پایان درس از فراگیر انتظار می رود:

- آزمونهای کنترل کیفی سیستم ماموگرافی را نام برده و روش اندازه گیری آنها را توضیح دهد (هدف شناختی)

جدول زمان بندی ارائه ی مطالب

ارزشیابی	حیطه هدف	شیوه ی تدریس	رئوس مطالب	موضوع درس	جلسه ۱۵
پرسش- کویز	شناختی	اسلاید- عملی	مشخصات لامپ ، مشخصات دستگاه صحت FSD - منطبق بودن میدان اشعه با میدان نوری شدت نور کولیماتور آزمون صحت و تکرار پذیری ولتاژ	آزمون کنترل کیفی ماموگرافی	

			آزمون صحت و تکرار پذیری زمان آزمون تکرار پذیری خروجی خطی بودن خروجی نسبت به زمان خطی بودن خروجی نسبت به میلی آمپر آزمون HVL آزمون نشت آزمون های دانسیته استاندارد AEC ، عملکرد AEC در ضخامت بافت مختلف آزمون دوز غده ای متوسط (MGD) آزمون فشار کمپرسور آزمون عمود بودن پرتو آزمونهای کیفیت تصویر	

اهداف رفتاری جلسه شانزدهم:

در پایان درس از فراگیر انتظار می رود:

- آزمونهای کنترل کیفی سیستم ظهور و ثبوت را نام برده و روش اندازه گیری آنها را توضیح دهد (هدف شناختی)

جدول زمان بندی ارائه مطالب

ارزشیابی	حیطه هدف	شیوهی تدریس	رئوس مطالب	موضوع درس	جلسه ۱۶
پرسش- کویز	شناختی	اسلاید- عملی	۱- آشنایی با دستگاه سنسیتومتر و دانسیتومتر ۲- آزمون میزان مه آلودگی ۳- اندیس کنتراست پروسور ۴- اندیس کنتراست پروسور ۵- آزمون دانسیته مه آلودگی زمینه (B+F)	آزمونهای کنترل کیفی دستگاه ظهور و ثبوت	

اهداف رفتاری جلسه هفدهم:

در پایان درس از فراگیر انتظار می رود:

- آزمونهای کنترل کیفی دستگاه ام آر آی و دستگاه سونوگرافی را نام برده و روش اندازه گیری آنها را توضیح دهد (هدف شناختی)

جدول زمان بندی ارائه ی مطالب

ارزشیابی	حیطه هدف	شیوه ی تدریس	رئوس مطالب	موضوع درس	جلسه ۱۷
پرسش- کويز	شناختی	اسلاید- عملی	۱- آشنایی با فانتوم کنترل کیفی MRI و فانتوم سونوگرافی ۲- آزمونهای کیفیت تصویر MRI ۳- آزمونهای یکنواختی میدان مغناطیس و میدان گرادیان ۴- صحت مکانیکی حرکت تخت - صحت نقطه صفر تصویر ۵- آزمون کیفیت تصویر در سونوگرافی ۶- آزمون صحت مکانیابی در عمق و کناره ها ۷- صحت فرکانس و شدت امواج فراصوت	کنترل کیفی MRI کنترل کیفی سونوگرافی	

منابع اصلی درس:

منابع اصلی درس:

- راهنمای انجام آزمونهای کنترل کیفی دستگاههای تصویربرداری پزشکی - دستورالعمل سازمان انرژی اتمی

۱-JEFFREY PAPP, QUALITY MANAGEMENT IN THE IMAGING SCIENCES-LATEST EDITION-MOSBY

- سایر منابع جدید و معتبر بر اساس نظر استاد

نحوه ارزشیابی دانشجو:

امتحان کتبی پایان ترم و میان ترم - سمینار - حضور فعال در کلاس